

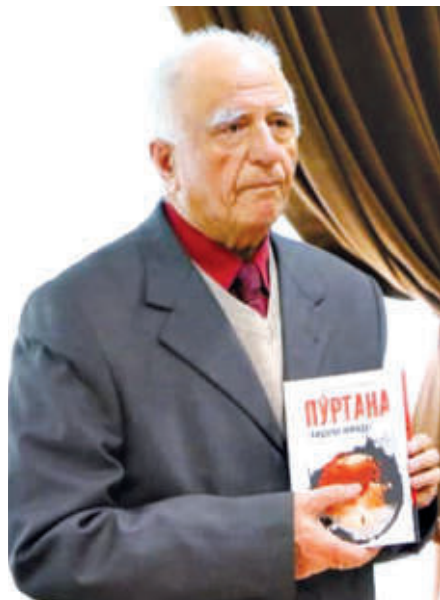
Муносабат

Халқим йўлдошев олган сурат.

ИСЛОҲОТЛАРНИНГ ТАЯНЧ КУЧЛАРИ

Ўзбекистон Президентининг Олий Мажлиси Мурожаатномаси — кейинги беш йилнинггина эмас, миллий истиқлол тарихининг ўттиз йиллик тажрибаларини ўзида мужассамлаштирган катта ва қамровли ҳаракат ҳужжати. Унда Ўзбекистон ва унинг кўпмиллатли халқи босиб ўтган улкан ва мураккаб йўл акс этган.

Иброҳим ҒАҒУРОВ

Ҳужжат навбатдаги бир йилнинг эмас, кенг ва узоқ келажақ вази­фаларини ҳам ўзига қамраб олган. Унда бошидан-оёқ демократик ислохотлар, уларнинг таянч нуқталари ҳамда ҳа­ракат ва ечим механизмлари батаф­сил кўрсатилган. Тилга олинган барча режалар, вази­фалар куннинг сира кеч­ки­тириб бўлмайдиган, зудлик билан ҳал қилишни талаб қилаётган маса­

лалардир. Бинобарин, уларни кеч­ки­тириш, уларга бепарволик дунёдан қадам-бақадам орқада қолиб кетишга олиб келади. Бундай кечки­тиришнинг фо­жиалари Ўзбекистоннинг яқин ва узоқ тарихидан бизга яхши маълум.

Демократик ислохотлар, бу — бар­чага тааллуқли ва дахлдор бўлган эркин ривожланиш дастурига эга ис­лохотлар демакдир. Мурожаатномада қайд этилган қайси соҳани олманг, ти­зимли тараққиёт, рақамли иқтисодиёт, инновациялар илмий-ижтимоий тил ва услубда ҳужжатларга таяниб, ил­мий тарзда баён этилади. Бу ҳозирги дунёга тушунарли, яқин тил ва услуб­дир. Дунёга ўзини тушунари тилда кўрсатиш ҳам катта маҳорат ҳам асл баённинг инновация. У Вашингтонга ҳам, Москвага ҳам, Анкара, Пекин, Токиога ҳам етиб боради. Етиб бориб ҳамкорлик, ҳамдўстлик раббатларини уйғотади ва ҳаракатга келтиради. Ҳужжатнинг япон ижтимоийети ости ва қалбида акс-садо топишдан бир адабиётшунос сифатида қувонишга ҳаққим бор. Ўзбекистоннинг бу ҳуж­жатда ифодаланган интилишларини яқин қардош мамлакатлар, Афғони­стону Ҳиндистон, Покистон араб мамлакатларида ҳам тушунари бў­лиши халқаро тарихий, анъанавий дўстлигимиз асоси, ўзаро фойдали

алоқаларнинг негизидан, келажақнинг уфқлари умидбахш ёришиб турганидан дарақдир. Шундай тушунарли ан­глашиш ва жондошлик бўлмаса, Ҳинд океанига қадар Шарқ мамлакатларининг темир йўлини ўтказиб бўларми­ди, Каспий, Озарбайжон, Туркиялар­нинг газ ва нефть қувурларига уланиб, тараққиётнинг қон томирларини бино қилиб бўлармиди? Осиё — Ҳинд те­мир йўли-я! Кеча у фантазия эди. Бу­гун халқларнинг азму иродаси билан реалликка айланади! Туркменистон, Қозоғистон билан қон-қардош дўстли­гимиз боис Ўзбекистон иқтисодининг йўллари эндиликда Каспий денгизи орқали ҳам ўтади.

Кейинги тўрт йил ичида жаҳон ва унинг таркибий қисми бўлган Ўзбеки­стон воқелиги тарихан олиб қараганда, тез ва жуда қаттиқ ўзгариб борапти. Ўзбекистонда ва ўзбек миллати ҳаёти­да ижтимоий-сиёсий ғоялар кетма-кет изчилик билан гулдираб, чақнаб, сўнг улар ўрнини яна бошқа жозиба­дор, ҳаракатга қорловчи ғоялар тўх­товсиз эгаллаяпти. Табиат борлиқдаги барча нарса-ҳодисалар каби ғоялар ҳам яшайди, кўкаради, қарийди. Ми­сол учун ҳужжатда давлат қорхона­ларининг таназзули ҳақида фикр юрити­либ, уларни трансформация қилиш, хусусийлаштириш ҳақида қатор та­ҳлиллар ҳавола этилган.

Энди яқин истиқлол ўтмишимиз­ни андак эспайлик. Кейинги йилгирма беш йил давомида “Давлат — бош ислохотчи” деган ғоя-қараш ҳуж­рон бўлиб келди. У истиқлолдан ҳаяжон­га тўлган ақлу ҳушимизни тамоми­ла эгаллаб олди. Ислохотларда ҳар

мақомга йўргалаш, анархиядан қо­чиш учун шундай йўл тутилганлиги катта-катта китобларда стратег мута­факкирларимиз томонидан қайд этиб ўтилган, батафсил изоҳланди. Маъ­лум бир шароитларда бу ғоя ижобий хизматини ҳам ўтади. Лекин у ҳамма вақт ижтимоий, иқтисодий, маданий, маиший қурилишлар жараёнларида тараққиётдан чўчиш, ҳадиксирашлар­ни мамлакат миқёсида юзага чиқа­раверди. Ташаббуслар кенг қулоч ёзмади, тадбиркорлик йўлида ғовлар тобора баландлади. Истиқлол қури­лишининг жадал ва гармоник ўсишига тўсқинликлар кўпайди. Биз ўз-ўзимиз­ни алдамай, яқин ўтмишимиз саҳи­фаларидан тўғри ва холис ҳулосалар чиқариб, келажагимиз учун адл ва адолатли ибрат олайлик. Эндиликда келиб, давлат қорхоналари дунё рақо­батига бардошли маҳсулот беролма­ди. Юсак иқтидорли, малакали тех­ник кадрларни етиштира олмади. Буни Президентимиз кескин тарзда тилга олди: “Бугунги кунда ишимиздаги энг катта камчилик — билим етишмасли­ги, афсуски, барча соҳаларда сезил­моқда. Ҳолбуки, биронта худудни ҳам, тармоқни ҳам замонавий илм ва би­лимларсиз ривожлантириб бўлмайди. Тараққий этган мамлакатларда ялпи ички маҳсулотнинг 50 фоиздан ортиғи “билимлар иқтисодиёти” ҳисобидан, яъни инновациялар ва юқори малака­ли кадрлар томонидан яратилаётгани буни яққол исботламоқда”.

Давоми 2-бетда

“Янги Ўзбекистон” учун махсус

ҚЎШМА ТАЪЛИМ ДАСТУРИ ОЧИЛДИ

Тошкент давлат иқтисодиёт университетида Финляндиянинг Турку амалий фанлар университети ҳамкорлигида “Ахборот технологиялари ва тадбиркорлик” бакалаврият таълим йўналиши бўйича қўшма таълим дастурининг очилиш маросими бўлиб ўтди. Тадбирда Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири ўринбосари Шерзод Асадов, мамлакатимизнинг хорижий давлатлардаги элчилари, Финляндиянинг Ўзбекистондаги фахрий консули Алишер Жўраев, Тошкент давлат иқтисодиёт университети раҳбарияти ва Турку амалий фанлар университети ректори Веса Тааттила, Европанинг энг йирик инноватор тадбиркори Питер Вастербак ҳамда “Finest Future” компанияси вакиллари иштирок этди.

Шу ўринда таъкидлаш керакики, Ўзбекистон Ташқи ишлар вази­рлиги кўмагида мамлакатимизда таълим соҳасида дунёнинг етакчи ва илгор тажрибага эга университетлари билан янги лойиҳалар амалга оширилмоқда. Финляндия таълими ва инновацион ғояларини юртимиз олий таълим дас­

турларига татбиқ этиш шулар жум­ласидан. Ҳозирда Финляндиянинг Ўзбекистондаги фахрий консул­лиги ва шу мамлакатнинг “Finest Future” компанияси билан ҳамкорликда ах­борот-коммуникация ва тадбиркорликни ривожлантириш бўйича йирик лойи­ҳаларга старт берилган. Тошкент давлат

иқтисодиёт университети ушбу лойиҳаларда илк ҳамкор олий таълим му­ассасаси сифатида иштирок этмоқда. Дастурнинг ўзига хослиги шундан иборатки, унда талабалар 1+3 шаклида таълим олади. Талабаларга, шунинг­дек, Финляндия компанияларига ишга қойлаштириш имконияти берилади. Яъни, дастур иштирокчилари таълимнинг дастлабки 1 йилини Ўзбекистонда ва кейинги 3 йилни Финляндияда ўтказ­ди. Шунингдек, дастур иштирокчилари Финляндиянинг йирик АКТ компанияла­ри ва стартапларида амалиёт ўтади. Дастлабки келишувларга қўра, қўшма таълим дастури бакалаврият

босқичида “Ахборот технологиялари ва тадбиркорлик” ҳамда “Бизнес ахборот технологиялари ва тадбиркорлик” таъ­лим йўналишлари бўйича талабаларни қабул қилиши режалаштирилган. Лойиҳа Европанинг энг йирик инно­ватор тадбиркори Питер Вастербак раҳбарлигида амалга оширилмоқда. Ушбу лойиҳа орқали ўзбекистон­лик талабалар Финляндиядан янги ғоя ва тажрибаларни ўрганиб, кучли билим ва кўникамага эга бўлган ҳолда юртимиз тараққиётига муносиб ҳисса қўшади.

“Дунё” АА

ЯНГИ ЙИЛ СОЛНОМАСИ

Давлатимиз раҳбарининг Олий Мажлиси Мурожаати кириб келган янги йилнинг кенг қўламлилиги билан халқимизга куч-қудрат, ҳаётимизга эркинлик ва фаровонлик, келажагимизга катта ишончни мустаҳкамлаб беради. Мурожаатни тинглар эканман, янгиланаётган Ўзбекистоннинг янги қиёфаси, шаҳар ва қишлоқлардаги ободлик, ҳар бир оиланинг бахт ва иқболи, ёш авлоднинг куч-қудрати, ижтимоий-иқтисодий соҳаларда эришилаётган бетақрор ютуқлар ва жаҳон ҳамжамиятининг Ўзбекистонга ҳаваси ва эътирофи қўнғимдан ўтди. Орзу мақсадлар улғайгандек бўлди. Янги ниятлар, янги режалар кириб келаётган янги йилга ўзгача мазмун бағишлади.

Гулистон АННАҚИЛИЧЕВА, Қорақалпоғистон халқ шoirи, сенатор

— Халқимизнинг букилмас ирода­си, фидокорона меҳнати ва матонати, аҳоли ва давлат органларининг бир­галликдаги саъй-ҳаракатлари туфайли мавжуд қийинчиликларни мардона ен­гиб ўтмоқдамиз, — деди давлатимиз раҳбари Мурожаатномада.

Шу ўринда, Қорақалпоғистонда ҳам халқимизнинг бирдамлиги, қийинчилик­ларни мардона енгиб ўтишдаги ҳамкор­лик, дўстлик, биродарлик, сабр ва ирода каби қадриятларининг улғуворлигини ҳис қилдик. Албатта, қийинчиликлар ўр­тага чиқди. Айниқса, пандемиянинг илк кунлариданоқ нафақат кам таъмин­ланган оилалар, балки қўллаб-қувват­ларимиз даромадини йўқотиб, ишсиз қолганлиги янада жипслашиб бу қийин­чиликларни енгишга ундади.

Мурожаатнома ўтган бир йилнинг сарҳисоби бўлиб, инсониятнинг коро­навирус пандемиясидек глобал офат­га, сабр-матонат билан жавоб берган­лиги, юртимизда бир аср давомида рўй бермаган бундай офатни енгиш учун олиб борилган режалар дастурлар, халқ саломатлиги учун кўрсатилган меҳр ва эътиборнинг ёрқин намоёни бўлди.

Давоми 2-бетда

Аграр тармоқдаги ислохотларнинг янги босқичи:

барқарор тараққиёт ва самарадорлик

Баҳром ШАРИПОВ, Пиллачилик ва қорақўлчиликни ривожлантириш давлат қўмитаси раиси

Давлатимиз раҳбарининг Олий Мажлиси Мурожаатномаси мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий тараққиёти йўлида эришган натижаларимиз сарҳисоби ва келгуси йилда олдимизда турган вази­фаларни аниқ белгилаш нуқтаи назаридан барчамиз учун муҳим воқеа бўлди. Бу йилги Мурожаатнома ҳам нафақат кенг қамровли, режа ва мақсадлар аниқлиги, балки халқимизга ҳар бир йўналишда мотивация бергани билан ҳам алоҳида аҳамият касб этди.

Давоми 3-бетда

Тарих ва сабоқ

Кишилик тарихида кўп асрлар давомида иқтисодий муносабатлар воситаси ролини бажарган танга пулнинг ўрни бўлакча...

МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ТАНГА ПУЛЛАР МУОМАЛАСИ ЙЎЛГА ҚЎЙИЛГАН ИЛК ХУДУД

Ғайбулла БОБОЁРОВ, ЎзФА Миллий археология маркази фанларига тадқиқотлар бўлими бошлиғи, тарих фанлари доктори

Қадимги Турон — Туркистон, шу жумладан, бугунги Ўзбекистон давлатчилиги тарихини ёритишда танга пулларнинг ўзига хос ўрни бор...

маҳаллий танга пуллар зарб қилина бошланган минтақадир.

Товар айырбошлиқнинг энг қўлай воситаси бўлмиш танга зарб қилиш аъёнаси Туронда икки минг йиллик ўтмишига эга.

Тангаларни тарихий манба сифатида ўрганишнинг ахамияти шундаки, биринчидан, туронлик ҳукмдорлар исми ва унвонларининг хитой, юнон, араб-форс ва бошқа тиллардаги ёзма манбаларда учраб...

Илк ўрта асрларда минтақа халқлари давлатчилигида ўз берган туб ўзгаришлар пул муносабатларида ҳам ўз аксини топган бўлиб...

Турон тангалари бўйича ХХ-ХХІ аср бошларида амалга оширилган иланишларда анчагина илмий ютуқлар қўлга киритилган.

Энасий битиктошлари ва VII аср ўрталарида яратилган хитой йилномаларида учраб, унинг кўплаб тиллардаги ёзма манбаларда кенг ўрин ола бошлаши...

Ҳолбуки, Туроннинг жанубий ҳудудлари ва унга туташ тарихий ўлкалар — Шимолӣ Афғонистон, Хуросон ва Шимолӣ Хиндистонда илк ўрта асрларда зарб қилинган бохтарий, пахлавий (ўрта форс) ва қадимги хиндча ёзуви хомийи (хун), эфталӣй ва ашиналийлар сулоласига тегишли юзлаб тангалар топилган.

Бироқ минтақанинг сўғдий, хоразмий ва қадимги турк-рун ёзуви тангалари ўрганилиши борасида бундай дейиш қийин.

Ўзбекистон нумизматикасида қўлга киритилган ютуқлардан яна бири мустақиллик йилларига тўғри келиб, қарийб бир асрдан бери ёзувлари тўлиқ ўқилмасдан...

“Чоч ҳукмдори тегиннинг пули” жумласи ўрин олган. Шу тарихи Хитой йилномаларида Ши-го ван Деле (Чоч давлати ҳукмдори тегин) шаклида учраб...

Тангашунослигимизда ютуқлар билан бирга қатор муаммолар ҳам бор.

Мисол учун, бугунги кунда юзлаб нусхалари топилмаётган хоразм тангалари билан шуғулланувчи тадқиқотчилар даярли йўқ.

Бироқ маданиятнинг ўтмиши билан шуғулланётган амалдорларнинг кўпчилиги тангашунослар томонидан қўлга киритилмаётган илмий аниқликлардан даярлик йўқ.

Бироқ маданиятнинг ўтмиши билан шуғулланётган амалдорларнинг кўпчилиги тангашунослар томонидан қўлга киритилмаётган илмий аниқликлардан даярлик йўқ.

Шу билан бирга, айрим илмий наشرларда бир вақтлар янглиш ўқилиб, нотўғри талқин қилинган тангашунослик маълумотларидан фойдаланиш билан чекланиш...

Мозий — ҳақиқатнинг тарозиси

Нодира МУСТАҒОЕВА, ЎзФА Ижтимоий гуманитар фанлар бўлими раҳбари, тарих фанлари доктори

Сўнгги йилларда мамлакатимизда таълим-тарбия ва илм-фан соҳаларини такомиллаштириш, жамиятимизда ўқитувчи ва педагог ходимлар, илмий ва ижодкор зиёлиларга бўлган ҳурмат-эътиборни янада ошириш устувор масалага айланди.

ЖАДИД БОБОЛАРИМИЗ ОРЗУ-АРМОНЛАРИ УШАЛАДИГАН ДАВР КЕЛДИ

Бугунги модернизация жараёнлари,息лоҳот ва ўзгаришлар натижадорлиги мактаб таълими ва асарларда кадрларнинг етиштириш масаласига бориб тақалади.

Утган йил 1 октябрь — Уқитувчи ва мураббийлар кунига бағишлаган ўтказилган тантанали маросида Президентимиз тарихга назар солиб, IX-XII асрларда юртимиз ҳудудда Биринчи, XV асрда Иккинчи Ренессанс орғанганини таъкидлаб...

Дарҳақиқат, XX аср бошларида мустамлака шароитида, ҳукмрон сиёсий мафкура доирасида қолқоқдан қутулишининг ягона йўли — маданий йўналиш орқали тараққий этиш мумкинлигини тушуношган миллий маърифатпарварларимиз...

Жаҳид боболаримиз Туркистон аҳолисининг ижтимоий-сиёсий фикр доирасини кенгайтириш, халқнинг дунёқарашида маданий-маърифий ўзгаришлар яшашнинг муҳим омил сифатида мактаб息лоҳотини биринчи зарурат деб белгилаб олган эди.

Туркистон мактаблари қандай бўлиши керак, улар қайси йўналишда ривожланиши зарур, деган масалалар миллатпарварларнинг диққат марказида бўлди.

Агарда ҳар миллатнинг истиқболини билмак хоҳланса, ул миллатни болаларига назар ва... аларнинг сикхатларига ва ҳусни тарбия ва таълимига катта эътибор зарурлиги Абдуғаллом Азимийнинг “Таълим ва тарбия” мақоласининг бош мавзуси бўлган.

Навбатчи муҳаррир: Исмаил Худоёров
Мусаҳҳачи: Асолат Аҳмадқолова
Дизайнер: Зафар Бақиров
Манзилми: 100029, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй
ЎЗА яқини — 23:45 Топширилди — 23:50